

Térítésmentes fogyasztóvédelmi továbbképzés a TMTE rendezésében

Kutasi Csaba

Egyesületünk sikeresen vett részt a Nemzetgazdasági Minisztérium pályázatán, az FV-I-12-B-0012 támogatás keretében elkészült egy 1200 diából álló, blended-learning fogyasztóvédelmi távoktató program. A képzésre jelentkezők díjtalanul kézhez kapták a tananyagot és a tesztfeladatokat tartalmazó CD-t, majd egyéni tanulások formában elsajátították az ismeretfelújító és továbbképző ismereteket. A mintegy 40 főnek külön konzultációs napokon volt mód az aktuális fogyasztóvédelmi tudnivalók elmélyítésére, a problémás kérdések tisztázására.

A távoktató program keretében az alábbi témák feldolgozása szerepelt:

1. A textiltermékek forgalomba hozatali szabályai.
2. A textiltermékek címkézési előírásai.
3. A textiltermékek ártalmatlansági kritériumai, megkülönböztető minőségek.
4. Védjegyvoltalmi, piac- és fogyasztóvédelmi intézkedések.
5. Tudatos fogyasztói magatartás a textil- és textilruházati termékek vásárlása, kezelése során.
6. Különböző innovatív alapanyagok, felületképzési módok, kikészítési- és egyéb vonatkozások.
7. Fontosabb textilipari anyagvizsgálatok.
8. A különböző készültségi fokú textiltermékek beszerzésével kapcsolatos műszaki ajánlások, főbb hibalehetőségek.

A képzés elvégzését igazoló tanúsítvány feltétele a tesztfeladatok sikeres megoldása mellett legalább egy konzultáción való személyes részvétel. A 2013. március 11-i, április 23-i és május 15-i konzultációs napokon volt mód az aktuális fogyasztóvédelmi tudnivalók elmélyítésére, a problémás kérdések tisztázására. Ezek során külön kiegészítő és összefoglaló előadásokon (amelynek anyagát a résztvevők a helyszínen megkapták) összegezték a lényeges szabályokat, különös tekintettel a jogszabályi háttér változásaira.

A fogyasztók tájékoztatásának lényeges elemei

Köztudott, hogy a megfelelő tájékoztatással már a vásárlás előtt olyan helyzetbe kell hozni a fogyasztót, hogy választása során optimálisan tudjon dönteni, másrészt a terméket rendeltetésszerűen tudja használni és minőségmegővő módon kezelni. Néhány rendeleti módosítással a korábban megszokott címkézési gyakorlat változása is bekövetkezhetett volna, ha nem kerül előtérbe a megfelelő fogyasztói tájékoztatás, mint a tisztességes kereskedelmi tevékenység egyik pillére.

Számos korábbi jogszabály okozott változásokat, esetenként zavaró jellegű is tapasztalható volt. A 27/2008 (XII.20.) NFGM rendelet szerint (az egyes miniszteri rendeleteknek a fogyasztóvédelmi szabályozás változásaihoz összefüggő módosításáról) nem követelmény a textiltermékek nyersanyag-összetételének feltüntetése a bevarrt (a termékre maradandóan erősített)

címkéken. A jogszabály szerint a termékre erősített címke fogalmát pl. a műanyag belövő szállal rögzített papírcímke is kielégíti, továbbá beszövéssel, a termékre való rányomással is közölhető maradandóan az információ. Tekintettel arra, hogy a rendeltetésszerű használat és a megfelelő kezelés (akár a háztartásokban, akár a tisztító szolgáltatóknál) feltétele a terméken a teljes életciklusban megmaradó (pl. bevarrt szalagcímkés) fogyasztói tájékoztatás, célszerű eszerint eljárni a továbbiakban is. A 26/2012. (VIII. 23.) NGM rendelet (egyes műszaki tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról és hatályon kívül helyezéséről) 5. §-a hatályon kívül helyezte a 25/2005. (IV.29.) GKM rendeletet, amely a textiltermékek nyersanyag-összetételének megadásával foglalkozott. Ugyanakkor a 2012. május 8-tól hatályos *Európai Parlament és a Tanács 1007/2011/EU rendelete* betartásával a Magyarország területén forgalmazott textil- és textilruházati termékek esetében továbbra is magyar nyelven, rövidítés nélkül, keverékanyagok esetén az egyes összetevők tömegarány szerint csökkenő sorrendjében kell megnevezni a szálasanyagok elnevezéseit (különbön tisztességtelen kereskedelmi tevékenységről van szó). A rendeletből – amely az interneten is hozzáférhető – további fontos tudnivalók ismerhetők meg. Tehát a katalógusokban, prospektusokban, elektronikus vásárlásoknál is közölni kell a nyersanyag-összetételt. Az uniós rendelet külön kitér arra, hogy az „állati eredetű, nem textil alkotórészek”-et ilyen felirattal kell közölni. A nyersanyag-összetétellel kapcsolatos információ biztosításáért a terméket forgalomba hozó gazdasági szereplő felel.

A kezelési útmutató, használati tájékoztató területén is változott a jogi háttér. Ismeretes, hogy egy ideig a nyersanyag-összetétel megadását szabályozó 25/2005. (IV.29.) GKM rendeletben szerepelt a mindenkori ISO 3758 szabvány szerinti kezelési jelképek használata. A 217/2008. (VIII.29.) Korm. rendelet 16. §-a szerint 2008. szeptember 1-től hatályát veszítette a piktogramok kötelező alkalmazása (ez csak a szabályozás merev jellegét igyekezett feloldani), ill. a ruházati termékek vásárlási tájékoztatójáról szóló 2/1984. (III.10.) BkM-IpM együttes rendeletet is hatálytalanították. Ugyanakkor a tisztességtelen kereskedelmi tevékenység tilalmáról intézkedő 2008. évi XLVII. törvény szerint a használati-kezelési útmutató vonatkozásában a 6. §-ban foglaltak az irányadók.

Mindezek figyelembevételével lényeges, hogy jogilag tehát nem az a helyzet, hogy egyes gyártók/forgalmazók megfelelő használati-kezelési útmutató

tás nélkül is szabályosan értékesíthetnék a fogyasztói forgalomba kerülő termékeket. **A textil- és textilruházati termékek használatára-kezelésére vonatkozó fogyasztói tájékoztatás** valamilyen módon (pl. jelképekkel, a felhasználó ország hivatalos nyelvén szövegesen) **továbbra is kötelező** (bevarrt címkén, beszövéssel, a termékre való rányomással, a csomagoláson, papírcímkén).

Nagyon lényeges a részletes kezelési útmutatás, mert

- a fogyasztó vásárlás előtti maradéktalan tájékoztatása is csak úgy valósulhat meg, ha az előírt kezelési körülményeket megismerheti, mielőtt döntene az áru kiválasztásáról (pl. ha háztartásilag mosható cikket keres),
- csak így lehet *rendeltetésszerűen használni és gondozni* (mosni, tisztítani) a terméket, ami a szavatossági jogosultsága alapja is,
- tisztességtelen kereskedelmi tevékenységet folytat (így szankcionálható) az a gyártó/forgalmazó, amely elhallgatja a fontos (jelentős) információkat, pl. a használatra-kezelésre vonatkozó fontos tudnivalókat.

Az új textilkezelési jelkép szabvány magyarul is

Az 1995. évi XXVIII. törvény 6. § (1) bekezdése alapján önkéntes az *MSZ EN ISO 3758:2012 – „Textiliák. Jelképpel megadott kezelési útmutató”* c. szabvány alkalmazása is. Eszerint lehet választani, hogy a szabványban foglaltakat alkalmazzák-e, vagy éppen ellenkezőleg, figyelmen kívül hagyják. Ugyanakkor a szabvány közmegegyezéssel elfogadott dokumentum, így ennek révén elismert megoldás érhető el. Megjegyzendő, hogy az önkéntes vállalással a szabvány előírásának alkalmazása kötelezővé válik. A jogi szabályozású termékek (pl. textilanyagból készült védőruházatok és eszközök, textil anyagú játékok) esetén a jelképes kezelési útmutató követelmény. A Magyar Szabványügyi Testület az MSZ EN ISO 3758:2012 szabványt az említett törvény szerint teszi közzé, a magyar nyelvű változatot a vonatkozó angol nyelven kiadott európai szabvány alapján készít. A textil- és textilruházati termékek gyártói és forgalmazói, ill. a fogyasztók, valamint a textiliák gondozását (mosás, vegytisztítás, professzionális vizes tisztítás) végzők számára az új kezelési jelkép szabvány alkalmazása egyértelműen lényeges.

Az ISO 3758:2005 felülvizsgálata megtörtént, az új szabvány (*MSZ EN ISO 3758:2012 Textiliák. Jelképpel megadott kezelési útmutató*) szerint – amelynek angol nyelvű változatát 2012. szeptember 1-jén tették közzé – főként a fehérítést tiltó szimbólum módosítása, a természetes körülményű szárítás jelképeinek egyszerűsítése és ésszerűbb bővítése területén, valamint a professzionális vizes tisztítás tiltása esetében változtatott.

- A *fehérítés tiltását* a kitöltött („befekettített”) egyenlő-oldalú háromszög helyett a kontúros (belül üres) háromszög átlósan áthúzott változatával kell kifejezni (1. ábra).

1. ábra

- Amennyiben a piktogram-sor harmadik helyén a dobos gépi szárítás tiltása szerepel (a négyzetben belülről érintkező kör, átlósan áthúzva), úgy alatta a termék felépítéséhez igazodó, a felhasznált kelme és a késztermék károsodásmentes kezelését garantáló, megfelelő természetes szárítási módszert kifejező négyzetes szimbólumot kell alkalmazni:

- A *függesztve szárítás* megadásának két lehetősége van:

mechanikai víztelenítés (pl. centrifugálás) után: egy függőleges vonal a négyzetben;
mechanikai víztelenítés (pl. centrifugálás szigorú mellőzésével, tehát csepegtetve szárítás): két függőleges vonal a négyzetben.

Ezek közül az adott cikknél a minőségmegóvást garantáló módszert kell megadni.

- A *fektetve szárítás* két változata

mechanikai víztelenítés (pl. centrifugálás) után: egy vízszintes vonal a négyzetben;
mechanikai víztelenítés (pl. centrifugálás) szigorú mellőzésével, csepegtetve: két vízszintes vonal a négyzetben.

Ezek közül az adott cikknél a minőségmegóvást garantáló módszert kell megadni.

- Amennyiben *árnyékban* (a napfénytől védve) szárítandó a textiltermék, úgy az említett megfelelő körülményű természetes szárítást kifejező négyyszög szimbólum bal felső sarkában ferdén vonalazott változatát kell

	függesztve szárítandó (pl. centrifugálás után)		árnyékban, függesztve szárítandó (pl. centrifugálás után)
	függesztve csepegtetve szárítandó (centrifugálás nélkül)		árnyékban, függesztve csepegtetve szárítandó (centrifugálás nélkül)
	fektetve szárítandó (pl. centrifugálás után)		árnyékban, fektetve szárítandó (pl. centrifugálás után)
	fektetve csepegtetve szárítandó (centrifugálás nélkül)		árnyékban, fektetve csepegtetve szárítandó (centrifugálás nélkül)

A természetes szárítás jelképei az MSZ EN ISO 3758:2012 szerint

alatt kell feltüntetni a megfelelő

2. ábra

megjeleníteni.

A természetes szárítási módokat bemutató jelképek tipizálása segít majd abban, hogy a gépi szárítást tiltó jelkép (négyzetben belülről érintkező kör, átlósan áthúzva) alatt mindössze egy szimbólummal ismertethető legyen az engedélyezett természetes körülményű szárítás (2. ábra).

Tehát a korábbi természetes szárítási módokat kifejező piktogramok (pl. négyzetben felül szárítókötél-iv, három függőleges vonal stb.) már nem használhatók!

- A *professzionális vizes tisztítás tilalmát* külön jelkép fejezi ki. Ezt a belsejében „W” betűt tartalmazó kör átlós áthúzásával kell közölni (3. ábra).

3. ábra

A további jelképeknél esetenként minimálisak a változások, a részletek az MSZ EN ISO 3758:2012 *Textiliák. Jelképpel megadott kezelési útmutató* c. szabványban találhatók.

Amennyiben *piktogrammal nem fejezhető ki* maradéktalanul a megfelelő tájékoztatás, úgy azt szöveges kiegészítéssel kell közölni. Esetenként a speciális, a

használatnál fontos szöveges információkat a forgalmazási helynek megfelelő hivatalos nyelven kell közölni, tehát esetünkben magyar nyelven. Az ilyen figyelemfelhívó mondatoknál a lényeg a különleges kezelésre terjedjen ki.

Vizsgálati módszerek a szabványban

Az MSZ EN ISO 3758:2012 *Textíliák. Jelképpel megadott kezelési útmutató* c. szabvány a kezelések hatására bekövetkező változások vizsgálatára és az értékelés módjára meghatározza a követendő eljárásokat. Ennek során ismertetik a szintartósági vizsgálatoknak, a méretváltozási meghatározásoknak, a varratok külsőképek alakulásának, a vasalt élek tartósságának, a külsőkép egyenletességének, a göbösödésnek ill. bolyhosodásnak, a fonalszűszásnak és varratbomlásnak, valamint a fogás megváltozásának a kontrollját. Speciális tulajdonságok ellenőrzésére is kiterjed a szabvány, így a flórvesztés, a ragasztott közbélés elválása, a laminált kelmék rétegszétválása, a bevonatos kelmék keményedése, a bársonyok és műszőrmék bolyhosodása egyaránt meghatározható. A szintartósági vizsgálatok alapvetően szabványos laboratóriumi módszerekkel vizsgálандók, a többi tulajdonság megállapítása szabványos nagyüzemi mosási, vegytisztítási és speciális vízes tisztítási eljárásokkal végzendő. Egyébként a mosással szembeni szintartóság, a fehérítés, a természetes szárítás és a vegytisztítás hatásának ellenőrzésére vonatkozó nagyüzemi- és laboratóriumi módszerek egyaránt ismertetésre kerülnek. A gépi (forgódobos) szárítás hatására csak nagyüzemi módszerrel, a vasalás befolyására egyelőre csak laboratóriumi szintartósági vizsgálattal lehet következtetni.

Nagyon lényeges tehát, hogy a gyártók és forgalmazók továbbra is alkalmazzák a piktogram-sorokat, és ha szükséges, a szöveges kiegészítő útmutatásokat is. Megjegyzendő, hogy export esetén körültekintően kell eljárni, mert az egyes nemzeti szabályozások között különbözőségeket fordulhatnak elő. Fontos, hogy pl. az

USA-ba történő exportálás esetén az MSZ EN ISO 3758:2012 *Textíliák. Jelképpel megadott kezelési útmutató* szabvány külön követelményeit betartsák. Így többek között a hőmérsékletet pontokkal is kifejezik, a természetes szárításnál más változatokat alkalmaznak stb. A tengerentúli export esetén lényeges a szabvány részleteinek megfelelő ismerete.

További fontos tudnivalók

A bevarrt címkék többféle eljárással is készülhetnek: szalagszövessel, nyomással, egyéb megoldással. Fontos azonban, hogy a feltüntetett adatok *jól olvasható méretben* álljanak rendelkezésre. Lényeges az is, hogy a teljes életciklus alatt megmaradjon információt hordozó jellegük, azaz a használat közbeni kopások, mosási- vagy egyéb tisztítási műveletek során ne halványodjanak el. A termékre megengedett vasalási hőmérsékletet a szalagcímkének is károsodás nélkül el kell viselnie (pl. egy pamuttermék 200 °C-on történő vasalásánál ne alkalmazzanak kent poliamid anyagú címkét, mert megolvadhat). Fontos továbbá, hogy a kezelési jelképsort a terméken úgy helyezték el, hogy a fogyasztó könnyen megtalálja, ugyanakkor a viselésnél ne okozzon kellemetlenséget. A bevarrt, csatolt címkén mindig az öt jelképnek (szükség szerint adott piktogram alatti kiegészítéssel) kell szerepelnie, a felsorolás szerinti sorrendben. Adott művelet tiltását az üres piktogram átlós áthúzásával kell közölni, szükség szerint ez alatt a megengedett kezelési körülmény piktogramjának feltüntetésével.

Felhasznált források

- [1] Az Európai Parlament és a Tanács 1007/2011/EU rendelete
- [2] MSZ EN ISO 3758:2012 *Textíliák. Jelképpel megadott kezelési útmutató*
- [3] 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról